

Validacija slovenske oblike Vprašalnika psihološkega blagostanja RPWB

Andreja Avsec in Gregor Sočan*
Univerza v Ljubljani, Oddelek za psihologijo, Ljubljana, Slovenija

Povzetek: V prispevku analiziramo merske karakteristike slovenskega oblike Vprašalnika psihološkega blagostanja RPWB (Ryff's Scales of Psychological Well-Being; Ryff, 1989), ki je zasnovan na teoretičnem modelu psihološkega blagostanja in vključuje šest dimenzij: sprejemanje sebe, obvladovanje okolja, pozitivni medosebni odnosi, osebnostna rast, smisel življenja in avtonomnost. Merske karakteristike daljše oblike vprašalnika s 84 postavkami smo ugotavljali na vzorcu 423 oseb. Rezultati multigrupne komponentne analize kažejo na problematično diskriminativno veljavnost nekaterih lestvic. Korelacije lestvic s petimi velikimi faktorji osebnosti so smiselne in potrjujejo ustrezno konstruktivno veljavnost. Faktorsko veljavnost krajše verzije vprašalnika RPWB s 25 postavkami (4 do 5 postavk na lestvico) smo ugotavljali na spletnem vzorcu 481 oseb. Rezultati analiz krajše oblike vprašalnika kažejo na slabše merske karakteristike vprašalnika v primerjavi z daljšo obliko. Glede na to, da se vprašalnik uporablja v različnih oblikah od 3 do 14 postavk za posamezno lestvico, bi bilo smiselno tudi v slovenščini narediti obliko z manj kot 14 postavkami na lestvico, saj je vprašalnik s 84 postavkami relativno dolg, vendar ne s samo štirimi postavkami na lestvico, kot smo to storili v naši raziskavi.

Ključne besede: psihološko blagostanje, merske značilnosti, Vprašalnik psihološkega blagostanja RPWB, pet faktorski model osebnosti

Validation of the Slovene version of the Ryff's Scales of Psychological Well-Being

Andreja Avsec in Gregor Sočan
University of Ljubljana, Department of Psychology, Ljubljana, Slovenia

Abstract: Metric characteristics of Slovene version of the Ryff's Scales of Psychological Well-Being (RPWB; Ryff, 1989) were analysed. The scales are based on the theoretical model of psychological well-being and refer to six areas of positive functioning of individual: self-acceptance, environmental mastery, personal growth, meaning in life, and autonomy. The construct validity of the original 84-item version of the RPWB was examined on the sample of 423 participants. Results of the multigroup component analysis indicate the problematic discriminative validity of some scales. Correlations with the Big Five are in accordance with our assumptions, and confirmed construct validity of the scales. Factor validity of the 25-item version of the RPWB was examined on the internet sample of 481 participants. Results indicate worse metric characteristics compared to the 84-item version. Because different versions of the scales (3-item, 4-item, 9-item, 14-item per scale version) are in use,

*Naslov / Adress: doc. dr. Andreja Avsec, University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Psychology, p. p. 580, SI-1001 Ljubljana, Slovenia, e-mail: andreja-avsec@psiha.net

it would be reasonable to examine scales with more than 4 and less than 14 items per scale also in Slovene sample.

Key words: Psychological well-being, metric characteristics, Ryff's Scales of Psychological Well-Being RPWB, five factor personality model

CC = 2223

V psihologiji sta pri opredelitvi blagostanja prisotna dva široka teoretična pristopa (Ryan in Deci, 2001). Raziskovalci hedonskega pristopa enačijo blagostanje s srečo in ga pogosto opredeljujejo kot ravnovesje med pozitivnimi in negativnimi emocijami (Ryan and Deci, 2001; Ryff, 1989). V okviru eudaimonskega pristopa pa raziskovalci opredeljujejo blagostanje glede na to, kako dobro živi posameznik glede na njegovo pravo naravo oziroma potenciale (Waterman, 1993). Če lahko rečemo, da obstajajo splošno sprejeti vprašalniki za merjenje hedonskega blagostanja (Lestvica zadovoljstva z življenjem SWLS [Satisfaction with Life Scale, Diener, Emmons, Larsen in Griffin, 1985] in Vprašalnik pozitivne in negativne emocionalnosti PANAS [Positive Affect Negative Affect Schedule, Watson, Clark in Tellegen, 1988]), pa tega vsekakor ne moremo trditi za eudaimonsko blagostanje. Ryff (1989) je večkrat kritizirala teoretično pomanjkljivo osnovan pristop raziskovalcev pri operacionalizaciji blagostanja ter predlagala svoj model eudaimonskega oziroma psihološkega blagostanja in vprašalnik za njegovo merjenje, ki naj bi združil predhodne razdrobljene pristope k problematiki blagostanja. Vprašalnik se je hitro uveljavil in bil preveden v različne jezike, tudi v slovenskega, vendar konstruktna veljavnost slovenskega prevoda do sedaj še ni bila preverjena.

Dimenzije psihološkega blagostanja v modelu, ki ga je predlagala Ryff (1989), temeljijo na že obstoječih teoretičnih konstruktih kot so samoaktualizacija (Maslow, 1968), polno funkcionirajoča oseba (Rogers, 1961), individuacija (Jung, 1933/2007), osebnostna zrelost (Allport, 1961), psihosocialni razvoj (Erikson, 1959/1994), temeljne življenjske tendence, ki delujejo v smeri življenjske izpolnjenosti (Bühler in Massarik, 1968), ter upoštevajo opise osebnostnih sprememb v odraslosti in pozni odraslosti (Neugarten, 1968; po Ryff, 1989) in pozitivne kriterije psihičnega zdravja (Jahoda, 1958). Ryff (1989) je na podlagi omenjenih teoretičnih konstruktov oblikovala koncept psihološkega blagostanja, ki vključuje šest vidikov, pri katerih se pričakuje uspešnost posameznika z dobrim psihološkim blagostanjem.

Najpomembnejši kriterij posameznikovega pozitivnega delovanja, pomemben v najrazličnejših teorijah blagostanja, je njegov občutek sprejetosti sebe. Opredelimo ga lahko kot osrednjo značilnost psihičnega zdravja in tudi kot značilnost samoaktualizacije, optimalnega delovanja in zrelosti. Sprejemanje sebe pomeni, da ima posameznik pozitivno stališče do sebe, da se zaveda in sprejema različne aspekte sebe, vključno z dobrimi in slabimi lastnostmi ter da pozitivno gleda na svoje preteklo življenje.

Veliko teorij blagostanja poudarja tudi pomembnost toplih, zaupljivih medosebnih odnosov. Tako naj bi npr. samoaktualizirani posamezniki imeli močna občutja empatije in naklonjenosti do vseh živih bitij (Maslow, 1968). Osrednja značilnost te dimenzije je, da ima posameznik tople, zadovoljive, zaupne odnose z drugimi. To je mogoče le, če razume dinamiko prejemanja in dajanja v medosebnih odnosih, da skrbi za dobro drugih in je sposoben empatije, vdanosti in intimnosti.

Avtonomnost je komponenta psihološkega blagostanja, ki so jo psihologi do sedaj najmanj proučevali. Nanaša se na občutek neodvisnosti in uravnavanje vedenja od znotraj glede na lastne standarde, zato se je posameznik sposoben upreti socialnim pritiskom, kako naj razmišlja in se vede. Tako naj bi npr. samoaktualizirani posamezniki kazali avtonomno delovanje, polno funkcionirajoči posamezniki naj bi imeli notranji nadzor evalvacije, kar pomeni, da ne iščejo drugih zaradi odobravanja, saj se vrednotijo glede na lastne standarde.

Posameznikova sposobnost, da izbere in oblikuje okolje po svojih potrebah, je naslednja komponenta psihološkega blagostanja. Posameznik, ki obvladuje okolje, je sposoben nadzorovati kompleksno množico zunanjih aktivnosti, učinkovito izrabi priložnosti v njem in je sposoben izbrati oziroma ustvariti okolje, ki ustreza njegovim potrebam in vrednotam. Pri tej dimenziji torej ne gre zgolj za to, da se je posameznik sposoben prilagoditi okolju, pač pa tudi, da aktivno vpliva nanj.

Psihološko blagostanje je opredeljeno tudi z vidika prepričanj, ki omogočajo posamezniku občutek smiselnosti v življenju. Smiselnost vključuje tako občutja, da ima življenje nek namen, kot občutek usmerjenosti in namernosti.

Optimalno psihično delovanje zahteva ne samo doseganje že naštetih značilnosti, pač pa tudi, da posameznik nadaljuje z razvojem svojih potencialov, da se torej razvija kot oseba. Odprtost do izkušenj je med drugim ena od glavnih značilnost polno funkcionirajoče osebe. Tak posameznik se neprenehoma razvija, zato tudi ne moremo opredeliti neke točke v razvoju, ko lahko rečemo, da je osebni razvoj zaključen.

Za merjenje teh šest področij psihološkega blagostanja je Ryff (1989) oblikovala Vprašalnik psihološkega blagostanja RPWB (Ryff's Scales of Psychological Well-Being). Pri operacionalizaciji dimenzij je najprej oblikovala bipolarne opredelitve za vsako dimenzijo, ki se nanašajo na opise oseb z visoko oziroma z nizko izraženostjo te dimenzije (tabela 1). Trije avtorji so na podlagi teh bipolarnih opredelitev oblikovali približno 80 postavk za vsako lestvico, polovico za vsak pol, ki naj bi bile primerne za oba spola in vse starosti. Postavke so nato analizirali glede na kriterije kot so jasnost, redundantnost, skladnost z opredelitvijo lestvic, vsebinska različnost glede na postavke drugih lestvic, diskriminativnost ter pokritost posameznega področja blagostanja, in jih približno polovico izločili. Na izbranih postavkah se je nato ocenilo 321 različno starih oseb, nakar so z analizo postavk izločili še nadaljnjo tretjino postavk, tako da je za vsako dimenzijo blagostanja ostalo po 20 postavk. Prva objavljena raziskava na osnovi tega vprašalnika navaja obliko s 14 postavkami na lestvico (Ryff, 1989), kasneje pa so avtorji uporabili tudi obliko z devetimi in celo

Tabela 1. Značilnosti oseb z visoko ali nizko izraženo posamezno dimenzijo, primeri postavk in ključ za vrednotenje.

	Sprejemanje samega sebe
Visoka izraženost:	Oseba ima pozitivno stališče do sebe, zaveda se in sprejema različne vidike sebe, vključno z dobrimi in slabimi lastnostmi, pozitivno gleda na svoje preteklo življenje.
Nizka izraženost:	Oseba se počuti nezadovoljno s seboj; razočarana je nad svojim dosedanjim življenjem; prizadeta in nezadovoljna je zaradi določenih svojih lastnosti in si želi biti drugačna kot je v resnici.
Primer postavke:	Všech mi je večina vidikov moje osebnosti.
	Pozitivni odnosi z drugimi
Visoka izraženost:	Oseba ima tople, zadovoljive, zaupne odnose z drugimi; skrbi za dobro drugih, sposobna je empatije, vdanosti in intimnosti; razume prejemanje in dajanje v medosebnih odnosih.
Nizka izraženost:	Oseba ima malo tesnih, zaupljivih odnosov z drugimi; težko ji je biti topla, odprta do drugih, skrbeti za druge; je izolirana in frustrirana v medosebnih odnosih; ni pripravljena na kompromise, da bi obdržala pomembne vezi z drugimi.
Primer postavke:	Imam občutek, da me moja prijateljstva bogatijo.
	Avtonomnost
Visoka izraženost:	Oseba je samodeterminirana in neodvisna; sposobna se je upreti socialnim pritiskom za razmišljanje in vedenje na določen način; uravnava vedenje od znotraj; vrednoti se glede na lastne, notranje standarde
Nizka izraženost:	Osebo skrbijo pričakovanja in vrednotenje drugih; zanesse se na ocene drugih pri pomembnih odločitvah; prilagaja se socialnim pritiskom, da se vede in razmišlja na določen način.
Primer postavke:	Ne bojim se izraziti lastnega mnenja, tudi če je v nasprotju z mnenjem večine ljudi.
	Obvladovanje okolja
Visoka izraženost:	Oseba ima občutek obvladovanja in kompetentnosti pri obvladovanju okolja; nadzoruje kompleksno množico zunanjih aktivnosti; učinkovito izrablja priložnosti; sposobna je izbrati oziroma ustvariti okolje, ki ustreza njenim potrebam in vrednotam.
Nizka izraženost:	Oseba ima probleme pri obvladovanju vsakodnevnih skrbi; počuti se nesposobno spremeniti ali izboljšati svojo okolico; se ne zaveda priložnosti, ki jih nudi njeno okolje; primanjkuje ji nadzor nad zunanjim svetom.
Primer postavke:	Na splošno čutim, da obvladam okoliščine, v katerih živim.

Smisel življenja	
Visoka izražенost:	Oseba ima cilje v življenju in občutek usmerjenosti; čuti, da obstaja smisel življenja; ima prepričanja, ki dajejo življenju smisel; ima namen in vzroke, da živi.
Nizka izražенost:	Osebi primanjkuje občutek, da je življenje smiselno; ima malo ciljev in nalog; primanjkuje ji občutek usmerjenosti; ne vidi smisla v svojem preteklem življenju; nima pogleda oziroma prepričanj, ki bi ji dajale občutek, da je življenje smiselno.
Primer postavke:	Imam občutek usmerjenosti in smisla v življenju. Osebnostna rast
Visoka izražенost:	Oseba ima občutek kontinuiranega razvoja; gleda na sebe kot na rastočega in razvijajočega; je odprta za nove izkušnje; ima občutek realiziranja svojih potencialov; vidi svoj napredek; spreminja se v smeri večjega vpogleda vase in boljše učinkovitosti.
Nizka izražенost:	Oseba ima občutek, da nazaduje; primanjkuje ji občutka, da napreduje in se razvija; dolgočasi se in je nezainteresirana za življenje; čuti, da ni sposobna razviti drugačna stališča oziroma vedenje.
Primer postavke:	Imam občutek, da sem se tekom časa kot oseba precej razvil.

s samo tremi postavkami na lestvico (Ryff in Keyes, 1995).

Do sedaj je bilo objavljenih že več raziskav, v katerih so preverjali merske karakteristike vprašalnika. Ryff in Keyes (1995) sta s konfirmatorno faktorsko analizo preverjala ustreznost šestfaktorske strukture vprašalnika. Model, ki je najbolj ustrežal empiričnim podatkom, je imel šest primarnih faktorjev in enega nadrednega, vendar sta avtorja v raziskavi uporabila obliko s tremi postavkami za posamezno dimenzijo, pri kateri pa so zanesljivosti lestvic nizke. Enak model za obliko s tremi postavkami na lestvico so potrdili van Dierendonck (2004) na nizozemskem vzorcu in Lindfors, Berntsson in Lundberg (2006) na švedskem vzorcu, Abbott in sodelavci (2006) na britanskem vzorcu, medtem ko so Guindon, O'Rourke in Cappelliez (2005) potrdili model s štirimi faktorji. Model s šestimi faktorji brez nadrednega faktorja so potrdili Clarke, Marshall, Ryff in Wheaton (2001). Za daljši obliki, z 9 in 14 postavkami na lestvico, van Dierendonck (2004) šestfaktorske strukture ni uspel potrditi. Cheng in Chan (2005) pa sta potrdila model s šestimi faktorji brez nadrednega faktorja za obliko s štirimi postavkami na lestvico, ki je po njunem mnenju dovolj zanesljiva. Po drugi strani pa sta Kafka in Kozma (2002) izvedla faktorsko analizo posameznih postavk in najprej izločila 15 faktorjev (po Kaiser-Guttmanovem kriteriju), kasneje v drugi raziskavi pa šest faktorjev, pri čemer se postavke po nobenem načinu niso grupirale v skladu s teoretično predvideno strukturo. Avtorja sta tako zaključila, da je možno, da je veljavnost vprašalnika zožena zgolj na razvidno veljavnost.

Ryff (1989) je preverjala veljavnost vprašalnika tudi s faktorsko analizo na ravni lestvic in ne na ravni postavk, skupaj z nekaterimi drugimi merami blagostanja. Avtorica ugotavlja, da sta lestvici sprejemanje sebe in obvladovanje okolja nasičeni s glavnim faktorjem blagostanja, medtem ko so osebna rast, smisel življenja in medosebni odnosi nasičeni z drugim faktorjem, s tretjim pa je bila nasičena samo avtonomnost, skupaj še z dvema lestvicama nadzora in moči. Compton, Smith, Cornish in Qualls (1996) ugotavljajo podobno, namreč da so lestvice nasičene tako s splošnim faktorjem blagostanja kot tudi s faktorjem, ki predstavlja vidik osebne rasti in odprtost za izkušnje. Van Dierendonck (2004) je s faktorsko analizo lestvic RPWB skupaj z lestvicami samospoštovanja, sreče, vitalnosti in petih velikih faktorjev osebnosti dobil podobno strukturo kot prejšnje raziskave (Ryff, 1989; Kafka in Kozma, 2002), in sicer štiri faktorje; subjektivno blagostanje, samoaktualizacijo, medosebne odnose in avtonomnost.

Springer in Hauser (2006) pa v svoji raziskavi ugotavljata, da je povezanost med posameznimi dimenzijami tako visoka, da ni mogoče trditi, da vprašalnik v resnici meri šest dimenzij. Predvsem problematična naj bi bila visoka povezanost med dimenzijami osebne rasti, smisla življenja, sprejemanja sebe in obvladovanja okolja. Tudi avtorica vprašalnika (Schmutte in Ryff, 1997) omenja problematično visoke korelacije med lestvicami, in sicer med ,31 in ,80, najvišje med sprejemanjem sebe in obvladovanjem okolja, vendar pa naj bi diferencialna povezanost lestvic z drugimi psihološkimi konstrukti kazala, da vseeno lahko govorimo o različnih

področjih blagostanja (Ryff in Singer, 2006). O nekoliko nižjih korelacijah med lestvicami vprašalnika pa poročajo v švedski raziskavi – korelacije so bile med ,10 in ,62 (Lindfors idr., 2006).

Do sedaj je bilo izvedenih precej študij, ki preverjajo povezanost vprašalnika RPWB z različnimi psihološkimi konstrukti, največ verjetno s petimi velikimi faktorji osebnosti. Ryff (1989) poroča o naslednjih korelacijah: lestvici sprejemanje sebe in obvladovanje okolje sta po pričakovanju najbolj povezani s čustveno stabilnostjo in ekstravertnostjo, avtonomnost pa je med vsemi lestvicami najmanj povezana z emocionalnimi predispozicijami. Sprejemljivost je povezana z vsemi lestvicami blagostanja razen z avtonomnostjo, najvišje seveda z medosebnimi odnosi, tudi vestnost visoko korelira z vsemi lestvicami. Odprtost pa je povezana samo z lestvico osebnostne rasti. O podobnih korelacijah poročata tudi Schmutte in Ryff (1997).

Namen naše raziskave je preveriti merske karakteristike slovenske verzije vprašalnika RPWB. Izračunali smo notranjo konsistentnost lestvic, korelacije med njimi, razlike med spoloma in preverjali faktorsko veljavnost vprašalnika. Preverjali smo tudi povezanost lestvic vprašalnika RPWB s petimi velikimi faktorji osebnosti. Glede na opise lestvic in predhodnih raziskav smo pričakovali povezanost vseh šestih dimenzij blagostanja z vsemi petimi velikimi faktorji osebnosti. Najvišje korelacije smo pričakovali med osebnostno rastjo in odprtostjo, saj mora biti posameznik pozitivnimi medosebnimi odnosi in sprejemljivostjo ter med obvladovanjem okolja in vestnostjo. Ker predstavlja 84 postavk precej obsežen vprašalnik, ni presenetljivo, da so se že kmalu po objavi vprašalnika pojavile raziskave, ki so uporabljale krajše oblike vprašalnika. Zato smo tudi mi oblikovali krajšo verzijo vprašalnika in v drugem delu raziskave preverili njegove merske karakteristike.

Prvi del raziskave

Metoda

Udeleženci

Vzorec je bil sestavljen iz 423 oseb, povprečno starih 23,5 let ($SD = 8,0$ let), od njih je bilo 131 moških in 276 žensk, 16 oseb pa ni navedlo spola. Med njimi je bilo 70 % študentov in študentk različnih študijskih smeri, ostali so bili zaposleni¹. Vprašalnik BFQ je izpolnilo samo 248 oseb (68 moških in 176 žensk, 4 osebe niso navedle spola), med njimi je bilo 130 zaposlenih in 118 študentov.

¹Rezultate na vzorcu zaposlenih je za namene diplomske naloge zbrala E. Papatnik (2003)

Pripomočki

Vprašalnik psihološkega blagostanja RPWB (Ryff's Psychological Well-Being Scales; Ryff, 1989) vključuje 84 postavk, vključenih v šest lestvic (sprejemanje sebe, obvladovanje okolja, pozitivni medosebni odnosi, smisel življenja, osebnostna rast in avtonomnost). Udeleženec mora na 6-stopenjski ocenjevalni lestvici označiti, v kolikšni meri se strinja s posamezno trditvijo (od 1 – popolnoma zavračam do 6 – popolnoma se strinjam). Približno polovica postavk se vrednoti obrnjeno. Zanesljivosti originalnih lestvic se gibljejo od ,83 do ,91 (Ryff in Essex, 1094). Vprašalnik je za raziskovalne namene prevedla v slovenščino A. Avsec leta 2002. Vzratni prevod v angleščino ni bil opravljen, smo se pa posvetovali s prof. angleščine za postavke, ki niso bile povsem jasne. Za dve postavki smo v prvih aplikacijah vprašalnika dodali še po en alternativen prevod in nato izbrali postavki, ki sta bolj korelirali z rezultatom ustrezne lestvice. Slovenski prevod vprašalnika je pregledala profesorica slovenskega jezika.

Vprašalnik velikih pet BFQ (Big Five Questionnaire; Caprara, Barbanelli, Borgogni, Bucic in Boben, 1997) vključuje 132 postavk in meri pet temeljnih dimenzij in 10 poddimenzij osebnosti: energija (poddimenziji aktivnost in dominantnost), sprejemljivost (poddimenziji sodelovanje in prijaznost), vestnost (poddimenziji natančnost in vztrajnost), čustvena stabilnost (poddimenziji kontrola čustev in kontrola impulzov) in odprtost (poddimenziji odprtost za kulturo in odprtost za izkušnje). Pri vsaki lestvici je polovica trditev oblikovana v pozitivnem, polovica pa v negativnem smislu glede na dimenzijo. V vprašalnik je vključena tudi lestvica za preverjanje socialne zaželenosti odgovorov. Zanesljivost posameznik lestvic znaša od ,63 do ,82 (Caprara in dr., 1997). V priročniku so predstavljene tudi raziskave v zvezi s konstruktno veljavnostjo vprašalnika.

Postopek

Študenti različnih študijskih smeri so vprašalnike izpolnjevali v skupinah od 12 do 40 oseb na svojih fakultetah namesto dela predavanja ali vaj. Zaposleni so vprašalnike izpolnili doma.

Rezultati z razpravo

Podobno kot poroča Ryff (1989) tudi rezultati na slovenskem vzorcu kažejo na statistično pomembne razlike med spoloma na lestvicah pozitivni medosebni odnosi in osebnostna rast, na katerih imajo ženske višje vrednosti. Na drugih lestvicah ni pomembnih razlik med spoloma.

Na slovenskem vzorcu smo dobili naslednje koeficiente notranje konsistentnosti: za lestvico *sprejemanje sebe* ,88, *pozitivni medosebni odnosi* ,86, *avtonomnost* ,84, *obvladovanje okolja* ,80, *osebnostna rast* ,80 in *smisel življenja* ,85. Koeficienti so

Tabela 2. Osnovne statistike za lestvice psihičnega blagostanja RPWB na slovenskem vzorcu glede na spol.

Lestvica	Moški (n = 131)		Ženske (n = 276)		t(412)	p	Cohenov d
	M	SD	M	SD			
Medosebni odnosi	62,9	9,8	66,9	9,5	-3,99	,00	-0,42
Avtonomnost	59,2	8,6	58,2	10,2	0,91	,36	0,10
Obvladovanje okolja	59,6	8,5	58,6	8,3	1,16	,25	0,12
Osebnostna rast	63,8	7,9	66,9	8,1	-3,58	,00	-0,39
Smisel življenja	63,7	9,5	65,2	9,1	-1,57	,12	-0,16
Sprejemanje sebe	63,0	9,0	63,3	10,6	-0,15	,88	-0,03

Tabela 3. Korelacije med lestvicami vprašalnika RPWB.

	ODN	AVT	OKO	RAST	SMIS
AVT	,42**				
OKO	,57**	,54**			
RAST	,56**	,46**	,52**		
SMIS	,58**	,40**	,68**	,62**	
SPR	,70**	,57**	,77**	,55**	,70**

Opombe: ODN – medosebni odnosi, AVT – avtonomnost, OKO – obvladovanje okolja, RAST – osebnostna rast, SMIS – smisel življenja, SPR – prejemanje sebe.

**p < ,01.

torej med ,80 in ,88, kar lahko ovrednotimo kot ustrezne vrednosti za osebne vprašalnike. (Schmutte in Ryff, 1997) poročata o podobnih alfa koeficientih lestvic s 14 postavkami (med ,82 in ,90).

Ena izmed najostrejših kritik vprašalnika RPWB predstavljajo previsoke korelacije med lestvicami, zato v nadaljevanju predstavljamo korelacije med njimi tudi na našem vzorcu (tabela 3). Korelacije se gibljejo med ,40 in ,77, torej so podobne velikosti kot tiste, o katerih poročajo drugi raziskovalci (Schmutte in Ryff, 1997; Springer in Hauser, 2006).

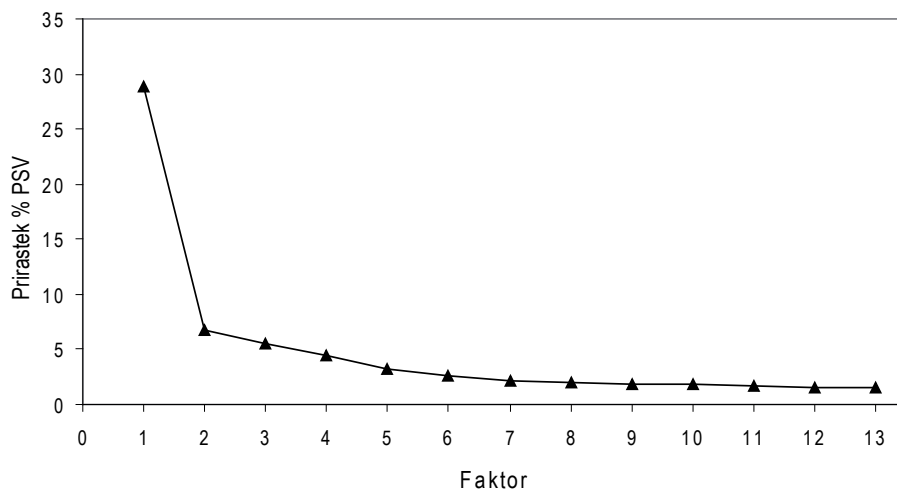
Ustreznost strukture vprašalnika na slovenskem vzorcu smo preverjali z multigrupno komponentno analizo (MGKA). MGKA je preprosta in robustna konfirmatorna metoda za preverjanje ustreznosti grupiranja spremenljivk, zlasti v primerih, ko želimo iz skupin spremenljivk izračunati sumarne spremenljivke kot neobtežene vsote (tipičen primer so podlestvice osebnostnih vprašalnikov). Glavni rezultat MGKA so nasičenosti, ki jih lahko interpretiramo podobno kot nasičenosti pri analizi glavnih komponent, torej kot korelacije z ustrezno (vnaprej definirano) vsoto spremenljivk (podrobneje o MGKA glej npr. v Nunnally in Bernstein, 1994, ali Sočan, 2004). V našem primeru smo nasičenosti dodatno popravili za prekrivanje, tako kot praviloma popravimo koeficiente diskriminativnosti postavk.

Pregled popravljene matrike nasičenosti (priloga) je pokazal, da je bilo v testu pet postavk, katerih popravljene korelacije z lastnimi lestvicami so bile manjše od ,25, in sicer dve v tretji lestvici ter po ena v drugi, peti in šesti lestvici. Diskriminativnost postavk torej večinoma ni problematična, kar je konsistentno z ustrežno visokimi ocenami zanesljivosti. Problemi pa nastopijo pri razporeditvi postavk. Pri treh lestvicah je namreč več kot tretjina postavk višje nasičena s katero od preostalih petih lestvic kot pa z lastno lestvico (pri lestvici obvladovanje okolja sedem, pri osebnostni rasti in smislu življenja pa pet od štirinajstih postavk). Samo lestvici pozitivnih medosebnih odnosov in avtonomnosti sta s tega vidika ustrezni, saj imata le po eno postavko, ki ima najvišjo nasičenost s katero od drugih lestvic. Eden od vzrokov za tako stanje bi lahko bila visoka povezanost med lestvicami.

Šest lestvic, opredeljenih kot vsote odgovorov na ustrezne postavke, pojasni skupaj 37,8 % variance postavk. Če bi z analizo glavnih komponent (PCA) izločili šest komponent, bi pojasnili 43,3 % variance. Razlika sicer ni zelo velika, vendar te komponente ne bi bile povsem enakovredne predpostavljenim lestvicam. Koeficienti kongruentnosti med komponentami, izračunanimi z MGKA oz. s PCA, so po vrsti: ,81; ,89; ,51; ,76; ,72; ,55. Samo prvi dve komponenti bi torej lahko identificirali tudi po eksploratornem postopku.

Smiselno se je seveda vprašati, ali je šest lestvic ustrezno število. Da bi ugotovili, s koliko latentnimi faktorji lahko zadovoljivo opišemo latentno strukturo, smo izvedli faktorsko analizo minimalnega ranga. Slika 1 prikazuje povečanje odstotka pojasnjene skupne variance z vključitvijo posameznega dodatnega faktorja. Vidimo lahko, da s prvim faktorjem pojasnimo nesorazmerno veliko skupne variance, kar kaže na velik delež skupne variabilnosti med postavkami (tj. variabilnosti, ki si jo postavke med seboj delijo). Šestfaktorska rešitev se na podlagi slike sicer ne zdi neustrezna, vendar bi lahko obdržali tudi pet ali celo samo štiri faktorje. Zaključimo lahko, da dejanska struktura daljše oblike SWBS ne ustreza predpostavljeni, z izjemo lestvic pozitivni medosebni odnosi in avtonomnost. Glede na to, da imajo postavke večinoma zadovoljivo diskriminativnost, bi bilo verjetno mogoče prerazporediti postavke v ustreznejše lestvice.

Korelacije s petimi velikimi faktorji so na slovenskem vzorcu nekoliko nižje kot o njih poročajo drugi avtorji (Ryff, 1989; Schmutte in Ryff, 1997). Korelacije kažejo smiselno povezanost posameznih lestvic RPWB s petimi velikimi faktorji in njihovimi poddimenzijami (tabela 4). Lestvica pozitivnih medosebnih odnosov je najbolj povezana s sprejemljivostjo, kar lahko pomeni, da lahko osebe, ki so prijazne, zaupljive in pripravljene sodelovati, dosežejo še posebej kvalitetne medosebne odnose. Obvladovanje okolja je najbolj povezano z vztrajnostjo in kontrolo čustev, kar kaže, da ima oseba, ki je skrbna, vestna in delovna, močan občutek kompetentnosti pri urejanju svojega življenja. Osebe, ki dajejo poudarek osebnostni rasti skozi celotno življenje, pa se pustijo voditi svoji domišljiji in radovednosti, odprti so za novosti in spremembe. Lestvica smisla življenja je povezana s sodelovanjem in vztrajnostjo, sprejemanje sebe s kontrolo čustev in avtonomnost z aktivnostjo. Na splošno so najnižje korelacije lestvic psihološkega blagostanja z natančnostjo in dominantnostjo.

Slika 1. Prirastek odstopka pojasnjene komunalitete glede na število faktorjev – daljša oblika vprašalnika RPWB.

Tabela 4. Korelacije med dimenzijami in poddimenzijami vprašalnika BFQ in vprašalnika RPWB na slovenskem vzorcu.

	SPR	ODN	AVT	OKO	RAST	SMIS
Energija	,33**	,26**	,32**	,35**	,29**	,27**
Aktivnost	,34**	,30**	,38**	,37**	,30**	,28**
Dominantnost	,24**	,14*	,27**	,27**	,24**	,19*
Sprejemljivost	,28**	,51**	,13**	,30**	,34**	,36**
Sodelovanje	,27**	,49**	,23**	,30**	,40**	,39**
Prijaznost	,22**	,42**	,02	,25**	,24**	,26**
Vestnost	,26**	,23**	,20**	,45**	,32**	,36**
Natančnost	,12	,11	,10	,28**	,17**	,24**
Vztrajnost	,29**	,26**	,27**	,48**	,40**	,37**
Čustvena stabilnost	,32**	,16*	,20**	,35**	,11	,19**
Nadzor čustev	,38**	,21**	,24**	,41**	,13*	,24**
Nadzor impulzov	,14*	,03	,13*	,23**	,02	,08
Odprtost	,30**	,30**	,28**	,28**	,53**	,25**
Odprtost za kulturo	,24**	,24**	,24**	,27**	,43**	,23**
Odprtost za izkuš.	,27**	,27**	,28**	,23**	,55**	,21**
Iskrenost	,08	-,04	,05	,15	-,09	-,01

Opombe: ODN – medosebni odnosi, AVT – avtonomnost, OKO – obvladovanje okolja, RAST – osebnostna rast, SMIS – smisel življenja, SPR – prejemanje sebe.

* $p < ,05$; ** $p < ,01$.

Drugi del raziskave

Metoda

Udeleženci

V raziskavi je sodelovalo 481 oseb, starih od 17 do 62 let ($M = 36,5$; $SD = 10,2$). Med njimi je bilo 78 % zaposlenih, ostali so študenti, dijaki, upokojeni in brezposelni.

Pripomočki

Skrajšana oblika vprašalnika RPWB vsebuje po tri postavke na lestvico, ki jih je iz daljše verzije izbrala avtorica vprašalnika (Ryff in Keyes, 1995). Koeficienti notranje konsistentnosti so precej nizki, od ,33 za lestvico smisla življenja do ,56 za lestvico pozitivnih medosebnih odnosov (Ryff in Keyes, 1995). Zaradi zvišanja notranje konsistentnosti smo v naši raziskavi vsaki lestvici dodali še po eno postavko, in sicer tisto, ki je najvišje korelirala z rezultatom na pripadajoči lestvici (na osnovi rezultatov iz prvega dela raziskave). Lestvici osebnostni rasti pa smo dodali dve postavki, saj je lestvica že v daljši obliki imela nižjo notranjo konsistentnost.

Postopek

Udeleženci so vprašalnik rešili na spletni strani. Povezava na vprašalnik je bila objavljena na več pogosto obiskanih spletnih straneh. Udeleženci so po koncu reševanja takoj dobili povratne informacije o svojih rezultatih.

Rezultati z razpravo

Lestvice krajše oblike PWBS so sestavljene iz štirih postavk, zato je tudi njihova zanesljivost nižja. Koeficienti notranje konsistentnosti so v absolutnem pogledu sicer nizki, vendar ustrezno visoki glede na to, da so lestvice sestavljene iz samo po štirih oz. petih postavk in so torej namenjene hitri in ne nujno zelo natančni diagnostiki: ,73 za lestvico sprejemanje sebe, ,69 za lestvico pozitivnih medosebnih odnosov, ,56 za avtonomnost, ,70 za obvladovanje okolja, ,77 za osebnostna rast in ,71 za lestvico smisla življenja.

Tabela 5 prikazuje nasičenosti z multigrupnimi komponentami. Diskriminativnosti (tj. popravljene nasičenosti z lastnimi komponentami) so ustrezno visoke, daleč najnižja absolutna vrednost je ,29. Problemi pa se spet pojavijo pri strukturi vprašalnika. Kar 11 od 25 postavk ima namreč nasičenost z lastno

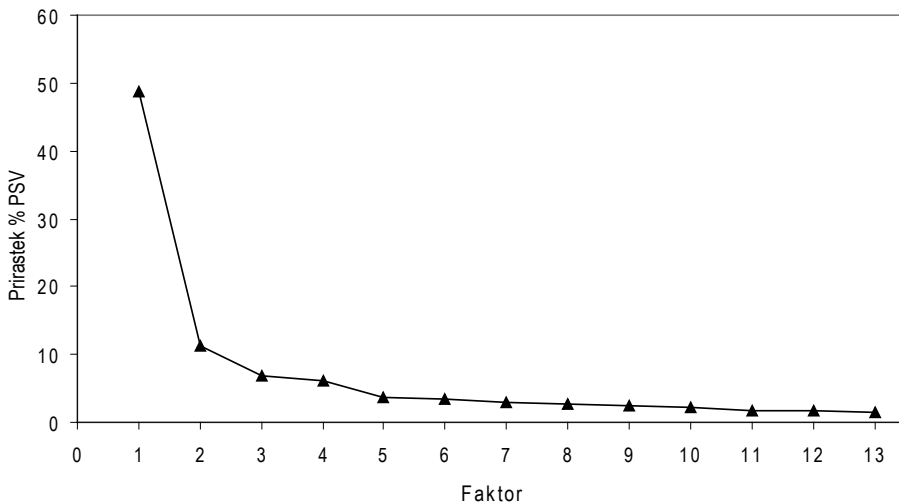
komponento nižjo od katere od nasičenosti s preostalimi komponentami. Najbolj problematični sta lestvici obvladovanje okolja in sprejemanje, kjer so take prav vse postavke. O visoki povezanosti teh dveh lestvic poročata tudi Ryff in Keyes (1995). Ustrezno strukturo nasičenosti pa imata le lestvici medosebni odnosi in rast. Glede na to tudi ni presenetljivo, da so lestvice zelo visoko korelirane med seboj: korelacije se gibljejo med ,28 in ,77, kar so vsekakor previsoke vrednosti. Vendar tudi druge raziskave poročajo o tako visokih korelacijah med dimenzijami (npr. Schmutte in Ryff, 1997), kar pomeni, da te korelacije niso problem samo slovenske oblike vprašalnika.

Tabela 5. Popravljenе nasičenosti postavk vprašalnika RPWB (krajša oblika) z multigrupnimi komponentami.

Postavka	AVT	ODN	OKO	RAST	SMIS	SPR
AVT8	,35	,10	,27	,20	,21	,21
AVT32	-,29	-,14	-,27	-,09	-,31	-,17
AVT50	,39	,24	,33	,39	,34	,34
AVT80	,40	,25	,35	,34	,37	,35
ODN7	-,26	-,45	-,39	-,20	-,39	-,42
ODN37	,19	,51	,34	,42	,33	,41
ODN55	-,16	-,48	-,38	-,18	-,36	-,35
ODN67	,20	,49	,37	,38	,34	,35
OKO3	,32	,33	,53	,30	,43	,54
OKO21	,34	,32	,48	,47	,46	,53
OKO75	-,31	-,52	-,49	-,22	-,63	-,62
OKO81	,39	,33	,54	,39	,54	,56
RAST10	,23	,18	,26	,54	,21	,28
RAST28	,23	,23	,31	,51	,26	,31
RAST52	,35	,39	,49	,56	,50	,53
RAST64	,28	,30	,21	,54	,28	,23
RAST70	,31	,38	,44	,61	,47	,47
SMIS35	-,39	-,26	-,41	-,26	-,50	-,42
SMIS59	,34	,32	,46	,40	,47	,46
SMIS77	,30	,36	,60	,39	,50	,64
SMIS83	-,34	-,50	-,58	-,34	-,55	-,66
SPR6	,23	,35	,63	,39	,53	,52
SPR30	,35	,32	,52	,43	,50	,49
SPR42	-,30	-,49	-,63	-,33	-,65	-,59
SPR84	-,31	-,41	-,48	-,33	-,51	-,47

Opomba: Postavke so razvrščene po lestvicah. Nasičenosti, ki se nanašajo na isto lestvico, so v krepkem tisku, ODN – medosebni odnosi, AVT – avtonomnost, OKO – obvladovanje okolja, RAST – osebnostna rast, SMIS – smisel življenja, SPR – prejemanje sebe.

Šest lestvic, opredeljenih kot vsote odgovorov na ustrezne postavke, pojasni skupaj 55,1 % variance postavk. Če bi z analizo glavnih komponent izločili šest komponent, bi pojasnili 59,1 % variance. Podobno kot pri daljši verziji je tudi tu razlika sicer majhna, težava pa je v tem, da se multigrupne komponente (oz. predpostavljene lestvice) precej razlikujejo od rotiranih glavnih komponent. Koefficienti kongruentnosti med komponentami, izračunanimi z MGKA oz. s PCA, so po vrsti: ,93; ,92; ,62; ,92; ,65; ,57. Samo komponente avtonomnost, medosebni odnosi in rast bi torej lahko našli tudi po eksploratorni poti, preostalih treh pa ne.

Slika 2. Prirastek odstotka pojasnjene komunalitete glede na število faktorjev – krajša oblika vprašalnika RPWB.

Slika 2, ki prikazuje prirastek pojasnjene komunalitete (skupne variance) glede na število izločenih faktorjev, kaže, da bi pri kratki obliki SWBS le težko govorili o šestfaktorski strukturi. Le prvi štirje faktorji povečajo odstotek pojasnjene skupne variance za več kot 5 %, pri ostalih pa so prirastki majhni in brez očitnih skokov. Tudi eksploratorna faktorjska analiza kaže neustreznost predvidene strukture.

Zaključki

V naših dveh raziskavah smo preverili konstruktno veljavnost daljše in krajše oblike vprašalnika psihološkega blagostanja RPWB. Podobno kot poročajo druge raziskave, vprašalnik ni brez pomanjkljivosti, največji problem pa predstavlja premajhna diskriminativna veljavnost lestvic.

Rezultati naših dveh raziskav so pokazali, da ima slovenska verzija vprašalnika RPWB s 84 postavkami zelo podobne karakteristike kot originalna. Vsekakor so problematične visoke korelacije med lestvicami in posledično nizka diskriminativnost, zato ni presenetljivo, da se v raziskavah pogosto uporablja tudi skupni rezultat kot vsota vseh lestvic (npr. Compton idr., 1996; Sheldon in Lyubomirsky, 2006).

Krajša oblika vprašalnika se je v slovenskem prevodu izkazala za precej slabšo kot daljša oblika. Koeficienti notranje konsistentnosti posameznih lestvic so sicer bistveno višji kot pri angleški obliki s tremi postavkami na lestvico, problematična pa je diskriminativnost lestvic, predvsem med lestvico sprejemanja sebe in obvladovanjem okolja, kar ugotavljajo tudi za angleško obliko vprašalnika (Ryff in Keyes, 1995). Morda bi bilo bolj smiselno, če pri izbiri postavk za krajši vprašalnik ne bi izhajali iz angleške oblike, pač pa iz rezultatov raziskave slovenskega prevoda in izbrali za krajšo obliko postavke, ki najbolj korelirajo z rezultatom na izbrani lestvici. Vsekakor obstaja potreba po krajši obliki, saj je vprašalnik s 84 postavkami pogosto preobsežen za vključitev v določeno raziskavo. Morda bi bilo smiselno oblikovati obliko vprašalnika s šestimi do osmimi postavkami na lestvico.

Literatura

- Abbott, R. A., Ploubidis, G. B., Huppert, F. A., Kuh, D., Wadsworth, M. E. J. in Croudace, T. J. (2006). Psychometric evaluation and predictive validity of Ryff's psychological well-being items in a UK birth cohort sample of women. *Health and Quality of Life Outcomes*, 4, 76–16.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and Growth in Personality*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Bühler C. in Massarik F. (1968). *The Course of Human Life*. New York: Springer.
- Caprara, G.V., Barbaranelli, C., Borgogni, L, Bucik, V. in Boben, D. (1997). *Model "velikih pet"*. Ljubljana: Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva.
- Cheng, S. T in Chan, A. C. M. (2005). Measuring psychological well-being in the Chinese. *Personality and Individual Differences*, 38, 1307–131.
- Clarke, P. J., Marshall, V. W., Ryff, C. D. in Wheaton, B. (2001). Measuring psychological well-being in the Canadian Study of Health and Aging. *International Psychogeriatrics*, 13 Suppl, 79–90.
- Compton, W. C., Smith, M. L., Cornish, K. A. in Qualls, D. L. (1996). Factor structure of mental health measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 406–413.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. in Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71–75.
- Erikson, E. H. (1959/1994). *Identity and the life cycle*. New York, London: Norton.
- Frankl, V. E. (1959/1994). *Volja do smisla: osnove in raba logoterapije*. Celje: Mohorjeva družba.
- Guindon, S., O'Rourke, N. in Cappeliez, P. (2005). Factor structure and invariance of responses to an abridged version of the Ryff Scale of Psychological Well-Being. *Journal of Mental Health and Aging*, 10, 301–310.

- Jahoda, M. (1958). *Current concepts of positive mental health*. New York: Basic Books.
- Jung, C. G. (1933/2007). *Modern man in search of a soul*. London, New York : Routledge.
- Kafka, G. J. in Kozma, A. (2002). The construct validity of Ryff's Scales of Psychological Well-Being (SPWB) and their relationship to measures of subjective well-being. *Social Indicators Research*, 57, 171–190.
- Lindfors, P., Berntsson, L. in Lundberg, U. (2006). Factor structure of Ryff's psychological well-being scales in Swedish female and male white-collar workers. *Personality and Individual Differences*, 40, 1213–1222.
- Maslow, A. H. (1968). *Toward a psychology of being*. New York: Van Nostrand.
- Nunnally, J. C. in Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory (3rd ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Papotnik, E. (2003). *Odnos med osebnostnimi dimenzijami in zadovoljstvom z življenjem*. Neobjavljeno diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of pschotherapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Ryan, R. M. in Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141–166.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness Is Everything, or Is It? Explorations on the Meaning of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069–1081.
- Ryff, C. D. in Essex, M. J. (1992). The interpretation of life experience and well-being: The sample case of relocation. *Psychology & Aging*, 7, 507–517.
- Ryff, C. D. in Keyes, C. L. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 719–727.
- Ryff, C. R. in Singer, B. H. (2006). Best news yet on the six-factor model of well-being. *Social Science Research* 35, 1102–1118.
- Sheldon, K. M. in Lyubomirsky, S. (2006). Achieving Sustainable Gains in Happiness: Change Your Actions, not Your Circumstances. *Journal of Happiness Studies*, 7, 55–86.
- Schmutte, P. S. in Ryff, C. D. (1997). Personality and well-being: Reexamining methods and meanings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 549–559.
- Sočan, G. (2004). *Postopki klasične testne teorije*. Ljubljana: Oddelek za psihologijo Filozofske fakultete.
- Springer, K. W. in Hauser, R. M. (2006). An assessment of the construct validity of Ryff's scales of psychological well-being: Method, mode, and measurement effects. *Social Science Research*, 35, 1079–1101.
- Van Dierendonck, D. (2004). The construct validity of Ryff's Scales of Psychological Well-being and its extension with spiritual well-being. *Personality and Individual Differences*, 36, 629–643.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 678–691.
- Watson, D., Clark, L. A. in Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 1063–1070.

Priloga

Popravljene nasičenosti postavk vprašalnika RPWB (daljša oblika) z multigrupnimi komponentami.

	ODN	AVT	OKO	RAST	SMIS	SPR
ODN1	,36	,07	,26	,29	,29	,25
ODN1	-,53	-,31	-,41	-,36	-,43	-,50
ODN3	-,57	-,28	-,39	-,30	-,41	-,54
ODN4	,45	,26	,27	,38	,35	,32
ODN5	,33	,15	,13	,38	,26	,18
ODN6	-,59	-,24	-,39	-,30	-,41	-,51
ODN7	,55	,26	,39	,45	,37	,40
ODN8	-,56	-,26	-,37	-,26	-,34	-,51
ODN9	,44	,19	,31	,28	,32	,36
ODN10	-,57	-,30	-,40	-,42	-,44	-,50
ODN11	-,55	-,39	-,44	-,38	-,43	-,50
ODN12	,66	,27	,38	,42	,42	,46
ODN13	-,47	-,27	-,31	-,29	-,28	-,35
ODN14	,49	,14	,23	,32	,23	,29
AVT1	-,18	-,46	-,21	-,12	-,14	-,26
AVT2	,17	,55	,32	,28	,23	,29
AVT3	,12	,44	,25	,13	,14	,19
AVT4	-,20	-,50	-,42	-,21	-,24	-,39
AVT5	,22	,35	,22	,38	,25	,25
AVT6	-,30	-,56	-,42	-,23	-,28	-,39
AVT7	,23	,37	,33	,30	,30	,28
AVT8	-,09	-,22	-,04	-,16	-,03	-,11
AVT9	,27	,61	,47	,35	,35	,45
AVT10	-,36	-,50	-,39	-,40	-,32	-,43
AVT11	-,28	-,52	-,30	-,38	-,28	-,34
AVT12	,23	,53	,33	,28	,29	,35
AVT13	-,38	-,57	-,43	-,35	-,34	-,47
AVT14	,25	,57	,40	,32	,29	,37
OKO1	,40	,39	,60	,40	,51	,55
OKO2	-,55	-,30	-,40	-,33	-,42	-,50
OKO3	-,42	-,30	-,42	-,25	-,38	-,50
OKO4	,30	,33	,52	,36	,46	,44
OKO5	-,05	-,14	-,22	,06	-,07	-,17
OKO6	,30	,40	,43	,46	,44	,47
OKO7	,25	,25	,37	,22	,33	,33
OKO8	,08	-,08	-,10	,03	,00	-,05
OKO9	,17	,27	,48	,22	,32	,35
OKO10	,19	,09	,32	,24	,35	,26
OKO11	-,33	-,37	-,50	-,35	-,40	-,46
OKO12	,51	,38	,52	,49	,53	,51
OKO13	-,46	-,41	-,60	-,33	-,54	-,66
OKO14	,35	,48	,51	,39	,48	,53

	ODN	AVT	OKO	RAST	SMIS	SPR
RAST1	-,37	-,30	-,31	-,51	-,44	-,34
RAST2	,16	,16	,18	,43	,23	,14
RAST3	,28	,31	,38	,42	,29	,35
RAST4	-,07	-,08	,05	-,29	-,05	,04
RAST5	,22	,27	,25	,48	,28	,21
RAST6	-,55	-,39	-,50	-,47	-,58	-,58
RAST7	,28	,18	,18	,34	,19	,13
RAST8	,40	,33	,42	,48	,51	,48
RAST9	,47	,38	,50	,53	,55	,55
RAST10	-,22	-,28	-,25	-,33	-,18	-,26
RAST11	,23	,18	,17	,42	,34	,18
RAST12	,44	,30	,39	,51	,52	,45
RAST13	-,39	-,33	-,36	-,45	-,48	-,41
RAST14	-,26	-,13	-,10	-,31	-,22	-,19
SMIS1	,33	,28	,44	,41	,53	,43
SMIS2	-,08	,05	-,02	-,13	-,28	,01
SMIS3	-,35	-,19	-,39	-,31	-,47	-,37
SMIS4	,36	,29	,51	,40	,55	,49
SMIS5	-,32	-,28	-,42	-,30	-,40	-,46
SMIS6	-,40	-,32	-,50	-,37	-,57	-,48
SMIS7	-,45	-,28	-,35	-,52	-,57	-,42
SMIS8	,29	,25	,38	,48	,51	,36
SMIS9	,41	,38	,63	,44	,59	,54
SMIS10	,33	,28	,45	,40	,57	,39
SMIS11	-,25	-,09	-,10	-,31	-,21	-,19
SMIS12	,42	,36	,52	,49	,60	,57
SMIS13	,43	,32	,59	,37	,58	,66
SMIS14	-,52	-,29	-,49	-,43	-,59	-,64
SPR1	,39	,22	,47	,41	,50	,50
SPR2	,35	,46	,58	,35	,44	,57
SPR3	-,56	-,40	-,57	-,42	-,54	-,65
SPR4	-,45	-,28	-,47	-,28	-,39	-,57
SPR5	,40	,47	,54	,39	,41	,58
SPR6	,22	,18	,24	,28	,25	,21
SPR7	-,53	-,40	-,59	-,49	-,65	-,69
SPR8	,48	,44	,63	,44	,56	,69
SPR9	-,43	-,43	-,47	-,28	-,40	-,49
SPR10	-,40	-,38	-,42	-,27	-,37	-,51
SPR11	-,43	-,33	-,43	-,33	-,46	-,52
SPR12	,37	,25	,41	,31	,40	,50
SPR13	,39	,33	,49	,26	,48	,58
SPR14	-,60	-,42	-,52	-,47	-,53	-,65

Opomba: Postavke so razvrščene po lestvicah. Nasičenosti, ki se nanašajo na isto lestvico, so v krepkem tisku, ODN – medosebni odnosi, AVT – avtonomnost, OKO – obvladovanje okolja, RAST – osebnostna rast, SMIS – smisel življenja, SPR – prejemanje sebe.

Prispelo/Received: 24.04.2009

Sprejeto/Accepted: 05.12.2009